

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського**

**Ідентифікатор медіа: R30-01581
Рішення Національної ради України з питань
телебачення та радіомовлення No1075
від 16 жовтня 2023 р. (протокол No23)**

Журнал крос-культурної освіти

Збірник наукових праць

№ 5 (2025)

Вінниця

**УДК 378.016:81‘243+81(06)
Ж91**

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
(протокол № 11 від 21 травня 2025 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Жовнич Олеся Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна (головний редактор).

Ігнатова Олена Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна (заступник головного редактора).

Лебедєва Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна (відповідальний секретар).

Др. Ірина Устінова, Ph.D. In Linguistics, Професор, Південно-східний університет, м. Міссурі, США.

Др. Йоахім Франц, професор, Мангаймський університет, м. Мангайм, Німеччина.

Бучацька Світлана Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Галицька Олена Богуславівна, кандидат філологічних наук, доцент, Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна.

Громов Євген Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Дмітренко Наталія Євгенівна, доктор педагогічних наук, професор, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Дробаха-Сімонова Лариса Валеріївна, кандидат філологічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Матієнко Олена Степанівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Паславська Алла Йосипівна, доктор філологічних наук, професор, Львівський національний університет ім. І. Франка, м. Львів, Україна

Петров Олександр Олександрович, кандидат філологічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна.

Подзигун Олена Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, Україна

Черниш Валентина Василівна, доктор педагогічних наук, професор, Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ, Україна

Журнал крос-культурної освіти/ Journal of Cross-Cultural Education Збірник наукових праць / За заг.ред. О.В. Жовнич –Вінниця: ВДПУ, 2025. № 5. –91 с.

У збірнику висвітлюються актуальні проблеми теорії та методики навчання іноземних мов, професійної підготовки майбутніх учителів предметів гуманітарного педагогічного циклу, а також філології та перекладу. Періодичність: два рази на рік

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія Серія КВ № 25466-15406Р від 27.02.2023 р.

Адреса редакційної колегії: 21100, м. Вінниця, вул. К. Острозького, 32; email: jcrosscultural@gmail.com; URL: <https://vspu.net/jcrosscultural/index.php/journal/about>
© Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2025

© Автори статей, 2025

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University**

Journal of Cross-Cultural Education

Collection of Scientific Papers

№ 5 (2025)

Vinnytsia

УДК 378.016:81'243+81(06)

Ж91

DOI: 10.31652/2786-9083-2025-5-46-55

Recommended by the Academic Council
of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
minutes of a meeting № 11 of 21.05.2025

EDITORIAL BOARD

Zhovnych O., doctor of pedagogical sciences, associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine) - editor-in-chief.

Ihnatova O., candidate of pedagogical sciences, associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine) - executive editor.

Lebedeva N., candidate of pedagogical sciences (Ph.D.), associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine) - executive secretary.

Dr. Ustinova I., Ph.D. In Linguistics, (Southeast Missouri State University, United States);

Dr. Joachim Franz, professor (Mannheim University, Germany).

Buchatska S., candidate of psychological sciences (Ph.D.), associate professor, (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine).

Halytska O., candidate of philological sciences, associate professor (Lesya Ukrainka Volyn National University, Volyn, Ukraine).

Gromov Ie., doctor of pedagogical sciences, professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine).

Dmitrenko N., doctor of pedagogical sciences, professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine).

Drobakha-Simonova L., candidate of philological sciences (Ph.D.), associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine).

Matienko O., candidate of pedagogical sciences, associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine).

Paslavska A., doctor of philological sciences, professor (Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine).

Petrov O., candidate of philological sciences, associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine).

Podzygun O., candidate of pedagogical sciences, associate professor (Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, Ukraine).

Chernysh V., doctor of pedagogical sciences, professor, Kyiv National Linguistic University, Kyiv, Ukraine).

Journal of Cross-Cultural Education № 5. Collection of scientific researches/ By the general editorship of O. Zhovnych. –Vinnytsia: VSPU, 2025. –91c.

The collection highlights current issues of methodological training of future teachers of subjects of the humanitarian pedagogical cycle, theory and methodology of teaching foreign languages, as well as linguistics, philology, translation.

Publication: twice a year

Editorial office address: 32, K. Ostrozkystr, 21100, Vinnytsia, Ukraine: jcrosscultural@gmail.com;

URL: <https://vspu.net/jcrosscultural/index.php/journal/about>

ISSN Certificate of state registration of the print media:

Series KV № 25466-15406R from 27.02.2023

©Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, 2025

© Authors of articles, 2025

ЗМІСТ

Професійна освіта

Ігнатова О.

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ:
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО
ДІАЛОГУ.....8

Довгалюк Т.

SWOT-АНАЛІЗ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ
ПРОФЕСІЙНИХ РІШЕНЬ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ІНОЗЕМНИХ МОВ.....14

Теорія та методика навчання іноземних мов

Бучацька С., Матієнко О.

ТЕХНОЛОГІЇ ВИКОРИСТАННЯ ДІЛОВИХ ІГОР
ДЛЯ НАВЧАННЯ ДИСКУТИВНИХ УМІНЬ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.....24

Дмітренко Н., Панченко В., Школа І.

РОЛЬ РЕФЛЕКСІЇ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....38

Лебедєва Н., Тимкова В., Лапатанова В.

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....46

Сольська Т., Вишивана Н., Боровська О.

ВИКЛИКИ ТА СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У
КУРСІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У ЗМІШАНОМУ ФОРМАТІ.....55

Кириленко В., Кириленко Н., Крижановський А.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕРЕКЛАДАЦЬКІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ64

Малінка О., Лобачук І., Яцишин О.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА
ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....73

Кудельська О., Мельницька О.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ ЗА
ДОПОМОГОЮ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: АНАЛІЗ
ФУНКЦІОНАЛЬНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ДОДАТКІВ.....82

УДК 373.5.016:821.111
DOI

*Наталія Лебедєва, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри англійської мови та методики її навчання
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0001-6821-5559
nlebedieva@vspu.edu.ua*

*Валентина Тимкова, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Вінницького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету.
ORCID: org/ 0000-0001-5170-5412
v.tymkova@vtei.edu.ua*

*Вікторія Лапатанова, асистент
кафебри англійської мови та методики її навчання
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0009-0005-1384-0839
lapatanovaviktoria@gmail.com*

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядається важливість літератури в навчанні англійської мови як іноземної (EFL) і її роль як джерела автентичних текстів у мовній навчальній програмі. Автори підкреслюють, що література не лише збагачує словниковий запас учнів, а й сприяє розвитку чотирьох основних мовних навичок: читання, письма, аудіювання та говоріння. Дослідження показують, що використання різних літературних жанрів, таких як романи, оповідання, драми та поезія, може підвищити мотивацію учнів і зробити процес навчання більш цікавим і ефективним.

Література надає можливість учням досліджувати різні культури та емоції, що сприяє розвитку їхньої міжкультурної комунікативної компетентності. Вона також стимулює критичне мислення, дозволяючи учням аналізувати та обговорювати соціальні питання, що виникають у текстах. Використання коротких оповідань та поезії в класі EFL є особливо корисним, оскільки ці жанри легкі для сприйняття і заохочують учнів до активного читання.

Автори підкреслюють, що вибір літературних творів має бути адаптований до рівня знань учнів, їхніх інтересів та віку, щоб забезпечити максимальну ефективність навчання. Вони закликають вчителів використовувати літературу як інструмент для розвитку мовних навичок та культурної обізнаності, підкреслюючи, що література є не лише засобом навчання, а й важливим елементом розвитку творчих та аналітичних здібностей учнів. Стаття містить рекомендації щодо інтеграції літератури в навчальний процес, що може суттєво покращити результати навчання.

Ключові слова: література, EFL, мовні навички, міжкультурна компетентність, критичне мислення.

*Nataliia Lebedieva, Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of English Language and Teaching Methods,
Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi
ORCID: 0000-0001-6821-5559
nlebedieva@vspu.edu.ua*

*Valentina Tymkova, Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor of the Department of Foreign Philology and Translation,
Vinnytsia Trade and Economic Institute,
nState Trade and Economic University.*

ORCID: [org/ 0000-0001-5170-5412](https://orcid.org/0000-0001-5170-5412)
v.tymkova@vtei.edu.ua

Viktoriia Lapatanova, Assistant
Department of English Language and Teaching Methods,
Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi
ORCID: 0009-0005-1384-0839
lapatanovaviktoria@gmail.com

LITERATURE AS AN INTEGRAL COMPONENT OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING

The article examines the importance of literature in teaching English as a foreign language (EFL) and its role as a source of authentic texts in the language curriculum. The authors emphasize that literature not only enriches students' vocabulary, but also contributes to the development of four basic language skills: reading, writing, listening and speaking. Research shows that the use of different literary genres, such as novels, short stories, dramas and poetry, can increase students' motivation and make the learning process more interesting and effective.

Literature provides students with the opportunity to explore different cultures and emotions, which contributes to the development of their intercultural communicative competence. It also stimulates critical thinking by allowing students to analyze and discuss social issues raised in texts. The use of short stories and poetry in the EFL classroom is particularly beneficial because these genres are easy to understand and encourage students to read actively.

The authors emphasize that the selection of literary works should be adapted to the level of knowledge of students, their interests and age in order to ensure maximum effectiveness of learning. They encourage teachers to use literature as a tool for the development of language skills and cultural awareness, emphasizing that literature is not only a means of learning, but also an important element in the development of students' creative and analytical abilities. The article contains recommendations for integrating literature into the educational process, which can significantly improve learning outcomes.

Keywords: literature, EFL, language skills, intercultural competence, critical thinking.

Актуальність. Останніми роками роль літератури як основного компонента та джерела автентичних текстів мовної навчальної програми, а не кінцевої мети навчання англійської мови набирає обертів. Серед викладачів мови точилася гаряча дискусія щодо того, як, коли, де і чому літературу слід включити до навчальної програми ESL/EFL. Енергійне обговорення того, як література та навчання ESL/EFL можуть працювати разом і взаємодіяти на користь студентів і вчителів, призвело до розвитку цікавих ідей, навчання та покращення навчання для всіх учасників процесу. Багато вчителів вважають використання літератури у викладанні мови цікавим і гідним заняття (McQuail, 1987).

Постановка проблеми. Вчителі загалом і вчителі англійської мови зокрема завжди стурбовані тим, який матеріал вони збираються представити своїм учням. Одним із найскладніших видів матеріалу для уроків англійської є література. Хоча деякі вчені вказують на недоліки використання літератури на практиці, вона настільки велика і настільки практична, що припинити її використання було б недоречним. Вивчення мови вимагає набуття чотирьох навичок: розуміння прочитаного, письма, аудіювання та говоріння. Деякі джерела надають матеріали, які можуть задовольнити окремі з цих здібностей, але література виявилася хорошим джерелом, яке відповідає цим чотирьом навичкам (Keshavarzi, 2012).

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідники у галузі літератури стверджують, що «література розважає, інформує та дає змогу молодим людям

досліджувати та розуміти свій світ», а також «збагачує їх життя та розширює їхні горизонти» та завдяки літературним джерелам студенти "дізнаються про людей і місця на іншому кінці світу, а також про тих, хто знаходиться за межами їхнього середовища (Galda, L., Ash, G. E., & Cullinan, 2001). Вони можуть подорожувати в часі, щоб відвідати відомі місця та людей, зустріти нових друзів і побачити нові світи. Вони можуть досліджувати власні почуття, формувати власні цінності та уявляти життя за межами того, яким вони живуть.

Англійська література може надати тим, хто вивчає мову, можливість оволодіти структурою через вплив повторюваних і передбачуваних мовних шаблонів. Хак та ін. (Huck, 2009) стверджують, що "література відіграє важливу роль у всіх аспектах розвитку усної мови. Коли дітям молодшого віку читають за їх власною фонологічною продукцією - кількість і діапазон звуків, які вони виробляють, значно збільшується", і "читання вголос має значний вплив на складність структури дитячих речень і пояснювального тексту". Гамбел (Gambrell, 1996) перераховує характеристики їхнього підходу до навчання на основі літератури як: література використовується як важливий засіб для навчання мовним мистецтвам; високоякісна розповідна та інформаційна література забезпечує основу для послідовної програми читання вголос, у студенти діти читають щодня; література є єдиною чи основною основою для початкового навчання читанню, або вона є суттєвим доповненням до основної програми; студентам надається можливість слухати та читати книги за власним вибором; учням надається тривалий час як для незалежного, так і для спільного обміну книгами, читання та письма.

Мета дослідження. Мета цієї статті полягає в дослідженні важливості використання різних літературних жанрів на уроках EFL. Розуміння цих жанрів може допомогти як вчителям, так і учням усвідомити їх переваги в будь-якому класі та подолати невідповідність між літературою як змістовим предметом і літературою як багатим автентичним матеріалом, який використовується на уроках мови.

Виклад основного матеріалу. Література є частиною мови, яка вдосконалює різні навички (Vethamani et al., 2004). Крім того, література допоможе зробити процес вивчення мови цікавішим. До того ж, Калія (Calia, 2009) припускає, що читання може бути найпростішим способом вивчення мови, якщо в цьому відношенні використовуватиметься викладання літератури, оскільки література збагатить словниковий запас і мовний зміст.

Ветхамані (Vethamani et al., 2004) погоджується з важливістю літератури для вдосконалення мови. Для розвитку уяви функціонує літературний твір. Уява - це творча, конструктивна сила. Кожен аспект повсякденного життя включає уяву. Люди уявляють, коли вони розмовляють і взаємодіють з іншими, роблять вибір і приймають рішення, аналізують новини або оцінюють рекламу та розваги.

Література - це форма людського вираження як письмова, так і усна. Не все виражається словами. Більшість, хоча й не всі, критики виключили б із розряду

літератури ті твори, які мають передусім інформаційний технічний, науковий та публіцистичний характер. Однак певні форми письма повсюдно вважаються такими, що належать до літератури як мистецтва. Індивідуальні спроби в рамках цих форм вважаються успішними, якщо вони володіють чимось, що називається художніми перевагами, і невдалими, якщо їх немає. Природу художніх достоїнств нелегко визначити, ніж розпізнати. Письменнику навіть не потрібно прагнути до цього, щоб досягти цього. Навпаки, науковий виклад може мати велику літературну цінність, а популярна поема — жодною.

Мейнленд (Mainland, 2013) стверджував, що література допомагає студентам знайти свій голос. Таким чином, змусити студентів говорити іншою мовою та допомогти їм висловитися, має багато спільного. Література може бути інструментом, а не метою у викладанні англійської мови як другої чи іноземної. Крім того, Калія (Calia, 2009) припускає, що читання може бути найпростішим способом вивчення мови, якщо в цьому відношенні використовуватиметься викладання літератури, оскільки література збагатить словниковий запас і вміст мови. Одним із прикладів літератури є оповідання. Використання коротких історій є ефективним способом вивчення лексики в EFL (Blachowicz, Fisher, 2004). Стверджується, що студенти, які багато читають, мають великий словниковий запас. Розповіді дозволяють читачам використовувати свою уяву, щоб, можливо, створювати нові варіанти і, сподіваємось, діяти передбачливо. Дослідження Пардеде (2010) показало, що більшість викладачів англійської мови вважали короткі оповідання цікавими для використання і як матеріал для самозадоволення, і як компоненти уроків мовних навичок. Коротше кажучи, короткі історії є навчальними засобами, які можуть допомогти учням дізнатися більше про словниковий запас.

Кожен літературний жанр характеризується власними мовними моделями, специфічними стилістичними виборами та моделями культурної орієнтації. Романи та оповідання, наприклад, використовують переваги свого середовища та сюжету, щоб розширити нові ступені реалізму. П'єси, навпаки, в основному пов'язані з персонажами та їхніми взаємодіями, і вони написані для виконання на сцені. Однак поезія відома в різних її формах; він контролює стандартні очікування щодо використання.

Вивчення літературних жанрів тісно пов'язане з типологіями творчого письма, заснованими на формах, поглядах, структурах і цілях (Wetherill, 1974). Тому прийнято класифікувати літературу за трьома основними жанрами: проза, поезія та драма (Lazar, 2007). Ці три основні форми пов'язані зі стилістикою. Є три основні форми літератури, включаючи прозу, поезію та драму. Хоча кожна форма має свої особливості, читач повинен зауважити, що характеристики однієї можуть зустрічатися в іншій (Wetherill, 1974). Наприклад, це може бути поетична проза або драматична поезія (Gardiner, 2008).

Використання романів у лінгвістичних кабінетах є цінним інструментом для засвоєння не лише лінгвістичної системи, а й культури мови вивчення (Lazar, 2007). У більшості романів «Психологічні та педагогічні дослідження»

персонажі зазвичай відображають суспільство письменника. Викладання романів на уроках EFL має своє виховне значення: романи розвивають культурні знання учнів, підвищують їх мотивацію до читати завдяки тому, що тексти є автентичними, представляють реальне життя, як обстановку, і дають учням можливість покращити свої навички критичного мислення, дозволяючи їм виходити за межі надрукованого.

Використання романів стимулює уяву учнів і допомагає їм виявити емоції різних героїв, щоб вони могли дізнатися, як інші справляються з ситуаціями, подібними до їх власного досвіду. Використання цього літературного жанру може стати трампліном для багатьох цілісних навчальних заходів, починаючи з базового розуміння, оскільки романи пропонують відмінні методи навчання читання, залучаючи учнів до процесу читання (там само).

Учитель EFL, обираючи роман для свого класу, повинен враховувати, чи є у вибраного роману захоплююча історія, яка зацікавить учнів, теми та обстановки, які захоплюють їх уяву, потужний сюжет і герої, що запам'ятовуються. Зміст роману має відповідати когнітивному та емоційному рівням учнів (Lazar, 1993). Оцінюючи розуміння, вчителі можуть використовувати нові тести, які пропонують учням розвивати додаткові навички письма, такі як правопис, граматики та пунктуація. Тести складаються як з питань, заснованих на фактах для оцінки розуміння, так і з відкритих питань для вдосконалення навичок критичного мислення. Обговорення кожного роману в класі має охоплювати центральну ідею та допоміжні деталі його основних подій. Соціальні питання, які є невід'ємною частиною сюжету, можуть викликати дискусію, що привертає увагу, що сприяє розвитку словникового запасу.

Використання романів є корисною технікою на уроках іноземної мови. Ретельно підібраний роман робить урок літератури для учнів мотивуючим і цікавим. Більшість студентів стикаються з труднощами при читанні романів, написаних іноземною мовою. Однак використання цього літературного жанру на уроках мови може збільшити словниковий запас і розвинути навички розуміння прочитаного. У цьому випадку студенти EFL можуть розширити свій кругозір, познайомитися з іншими культурами і таким чином розвинути свою міжкультурну комунікативну компетентність. Опитуючи учнів, учитель може поставити мету курсу літератури. Таким чином, він/вона може вибрати відповідні методи навчання мови та діяльність у класі. Учитель має добирати художні тексти, які відповідають цілям його курсу. Під час вибору літературного тексту в класі EFL слід враховувати знання мови та проблеми учнів, щоб привернути їхню увагу. На просунутому рівні в університеті студенти знайомляться з літературними матеріалами в їх оригінальній формі, щоб вони могли розвивати свою літературну компетентність в EFL. Іншими словами, студенти можуть зрозуміти естетичне використання цільової мови в різних жанрах літератури. Досліджуючи, як персонажі літературного твору використовують фігури мови для вираження своїх комунікативних намірів, учні EFL дізнаються, як почати писати англійською більш творчо та ефективніше.

Романи можна використовувати як гарне джерело на уроках EFL. Студенти університету - це рівень учнів, які можуть добре використовувати романи у вивченні EFL. Використання романів у класі EFL є корисною технікою для викладання будь-якої іноземної мови. Вибір відповідного роману є головним елементом процесу. При цьому слід враховувати рівень знань, вік та інтереси учнів. Іншим важливим фактором є цілі курсу та придатність роману як змісту.

Вибір романів, насамперед для студентів EFL, різний. Численні поняття гарного роману даються багатьма вченими. Хороша література написана для розваги, оскільки вона має психологічне та раціональне значення. Лазар (Lazar, 2007) стверджує, що хороший роман передбачає багатогранні дилеми та залучає тих, хто вивчає мову, емоційно, лінгвістично та інтелектуально. Автор також стверджує, що відповідний роман для будь-якого мовного класу повинен змусити студентів поставити різні питання. Тому роман, який підходить для студентів-іноземців, повинен мати доступність у мовному, літературному та культурному відношенні.

Оповідання є хорошим способом помічати не лише мову, але й саме життя. У оповіданнях персонажі відтворюють усі реальні та символічні дії, які люди здійснюють у повсякденному житті, і роблять це в різних регістрах і тонах (Лазар, 2007). Світ оповідань відображає людське життя. Використання такого жанру в контексті EFL має багато освітніх переваг. Це полегшує читання студентів завдяки своїй простоті порівняно з іншими літературними жанрами. А також розширює світогляд читачів про різні культури. Крім того, він представляє більш творчі та складні тексти, які потребують особистого дослідження, підкріпленого попередніми знаннями для читачів. Оповідання також спонукає студентів читати через те, що вона є автентичним матеріалом, і відкриває світ чудес і двозначності.

Оповідання спонукають студентів використовувати їхню творчість і допомагає їм розвивати свої навички критичного мислення (Lazar, 2007). Крім того, це допомагає викладати будь-яку іноземну культуру. Оповідання допомагають учням з різних культур обговорювати різні питання один з одним через їхню універсальну тематику. Вони також допомагають студентам зрозуміти себе та інших, передаючи отримані знання у свій світ. Коротше кажучи, використовувати короткі оповідання корисно на будь-якому уроці мови. Оскільки вони короткі, вони полегшують читання. Крім того, оповідання, як і всі інші літературні жанри, сприяють розвитку когнітивних аналітичних здібностей шляхом залучення всього себе до стислого опису ситуації в певний момент.

Використання віршів може допомогти вивчити навички цільової мови та навчити їх. Оскільки більшість віршів навмисно чи ненавмисно використовує метафору як одну зі своїх основних рис, поезія пропонує вартий уваги процес навчання. Вивчаючи поезію, можна отримати багато переваг у навчанні, включаючи оцінку процесу композиції письменника, який учні отримують, вивчаючи вірші за компонентами, і розвиток чутливості до слів і відкриттів, які згодом можуть перерости в глибший інтерес. Холл (2003) також пояснює освітні

переваги поезії. Він стверджує, що це спочатку надає читачам інший погляд на використання мови, виходячи за межі відомих правил граматики та синтаксису; по-друге, вона викликає невмотивованих читачів через свою відкритість до різноманітних інтерпретацій; по-третє, воно викликає почуття та думки, і, нарешті, воно знайомить учнів із фігурами мови, оскільки вони є частиною щоденного використання мови. На відміну від інших жанрів, поезія написана у віршах, що робить її відмінною та складною від звичайної мови. Діапазон матеріалів, які зараз доступні вчителям англійської мови, широкий і різноманітний. Статті в журналах і газетах, рекламні оголошення, брошури, технічні інструкції з експлуатації, ділові листи і так далі створюють великий ефект. Але надто часто поезію залишають осторонь. Отже, мета вчителя англійської мови повинна полягати в тому, щоб зробити поезію доступною для студентів EFL/ESL: дати їм можливість читати та насолоджуватися нею.

Крім того, Престон (1982) стверджує, що поезія є корисним і приємним досвідом завдяки властивостям римування та ритму, обидві з яких передають оцінку сили мови. На цьому етапі можна сказати, що студенти знайомляться з надсегментними аспектами цільової мови, такими як наголос, висота та інтонація.

За допомогою поезії студенти також можуть вивчати семіотичні елементи в цільовій мові. Семіотичні елементи також представляють культурний тренінг. Вірші слід розглядати як гіперзнаки, складові семіотичні означники яких об'єднуються у свій спільний зв'язок і ведуть до символу ічний рівень, який схильний до позначення у вірші.

Однією з причин є те, що вірші зазвичай стосуються універсальних тем, таких як любов чи ненависть, які знайомі всім читачам. По-друге, вірші привносять контексти, багаті не лише культурно, але й мовно. Існує також додаткова перевага довжини, яка робить багато віршів легкими для запам'ятовування і тому добре підходить для одного уроку в класі. Навіть до міфу про складність можна підійти позитивно та слугувати мотиваційним фактором, оскільки учні матимуть відчуття досягнення, коли вони успішно працюватимуть з віршем на уроці.

Поезія використовує мову, щоб викликати й підносити особливі якості життя. Саме лірична поезія базується на почуттях і забезпечує ще одну емоційну користь (там само). Поезія є одним із найефективніших і найпотужніших передавачів культури. Вірші містять так багато культурних елементів - алюзій, лексики, ідіом і тону, які зазвичай важко перекласти іншою мовою.

Використання драматургії в мовному класі є хорошим ресурсом для навчання мови (Lazar, 2007). Студенти EFL можуть ознайомитися з різними граматичними формами в різних контекстах і знати, як використовувати мову, щоб виразити себе за допомогою цього літературного жанру (там само). Драма інформує учнів EFL про культуру цільової мови. Таким чином, цільова мова та контекст драми повинні зливатися в процес навчання з високим інтересом і задоволенням. Студенти EFL повинні використовувати драму, щоб сприяти

своєму розумінню життєвого досвіду та зрозуміти свій позамовний світ. Насправді драматизація може бути використана для стимулювання уяви учнів, розвитку їхніх навичок критичного мислення та сприяння розвитку мови. Драма також привносить автентичність у клас, знайомить учнів із цільовою культурою, покращує їхнє розуміння літератури та дає змогу розвивати нове літературне читання. Як наслідок, використання драматургії є ефективною технікою, до якої вчителі можуть вдаватися на будь-якому орієнтованому на учня класі, оскільки це сприяє розумінню їхніми учнями вербальних і невербальних особливостей мови вивчення. Драма розглядається як відтворення соціальних і реалістичних сцен, і, таким чином, учні мають можливість вдосконалити свою особистість (там само). На наступному малюнку узагальнено причини, які обумовлюють використання ігор у мовному класі:

Було проведено багато досліджень щодо використання драми в класі EFL. Драма в EFL може залучати учнів емоційно та когнітивно до процесу навчання. Це дає учням можливість вивчити лінгвістичні та концептуальні аспекти мети мови. Використання драми також забезпечує культурне збагачення. Усе це дає вчителю EFL можливість розробляти діяльність, більш орієнтовану на учня.

Під час вибору літературних текстів для використання на уроках мови слід враховувати рівень володіння мовою, інтереси, вік, стать тощо учнів, щоб не набридати учням невідповідними матеріалами. На початковому рівні, наприклад, учням слід давати спрощені або спеціально написані історії. Проте на просунутому рівні учням дається література в її оригінальній формі, щоб вони могли розвивати свою літературну компетентність цільовою мовою. Інакше кажучи, учні вивчають практично образне та щоденне використання цільової мови в художніх текстах і стикаються з різними жанрами літератури (наприклад, віршами, оповіданнями, п'єсами тощо).

Спостерігаючи за тим, як персонажі п'єси чи короткого оповідання використовують фігури мови, такі як порівняння, метафори, метонімії тощо, щоб висловити свої комунікативні наміри, учні вчаться писати англійською більш чітко, творчо та потужно (Nişmanoğlu, 2005).

Література допомагає учням набути англійської мови, схожої на рідну, висловлювати свої ідеї гарною англійською, вивчати особливості сучасної англійської мови, вивчати, як англійська лінгвістична система використовується для спілкування, бачити, як використовуються ідіоматичні вирази, говорити чітко, точно та лаконічно, і стати більш досконалими в англійській мові, а також стати творчими, критичними та аналітичними учнями. Розповідання історій було б дуже корисним для навчання іноземної мови для молодих учнів. Це сприяє виразному розвитку мови в усній і письмовій формі та представляє новий словниковий запас і складну мову в потужній формі, яка надихає дітей наслідувати модель, яку вони зазнали. З іншого боку, оповідання є важливим інструментом для викладання та вивчення мови. Розповідання історій для молодих учнів є життєво важливим для створення конструктивного та творчого розуміння. Розповідь спонукає дітей бути активним учасником побудови змісту

історії. У цій діяльності діти залучаються, слухаючи розповідь, щоб вони могли відповідати мовою, щоб отримати відповідь на розуміння. Вони переживали різні психічні процеси. Перший процес полягає в тому, що вони створюють уявну картину, де вони намагаються зрозуміти значення того, що вони слухають. Далі намагаються уявити героїв, ситуацію, тему оповідання.

Роль літератури в класі ELT була переоцінена багатьма експертами, і тепер багато з них вважають, що літературні тексти забезпечують багатий лінгвістичний внесок, на додаток до ефективних стимулів для студентів висловлюватись іншими мовами. Таким чином, література може бути потенційним джерелом мотивації учнів. Літературні тексти пропонують багате джерело лінгвістичного введення та можуть допомогти учням практикувати чотири мовні навички – говоріння, аудіювання, читання та письмо – на додаток до демонстрації граматичних структур та представлення нової лексики. Також виявлено, що літературні тексти надають можливості для мультисенсорного досвіду в класі та можуть зацікавити учнів з різними стилями навчання.

Вчителям FL важливо пам'ятати, що критичне мислення та міжкультурна обізнаність учнів не розвиваються автоматично через читання та роботу з художніми текстами. Крім того, процес вибір текстів, контекстуалізація та адаптація текстів до діяльності в класі з метою розвитку міжкультурної компетенції студентів сильно залежить від знання вчителя FL концепції та того, як її операціоналізувати у власній практиці в класі, а також від його власної міжкультурної обізнаності.

Висновки. Використання літератури в класі EFL може допомогти студентам дізнатися, як англійська лінгвістична система використовується для спілкування та як бути критичними та аналітичними учнями. Будь-який літературний текст може відкрити двері можливостей, даючи студентам можливість дослідити світ письменника. Література може розглядатися як багате джерело автентичного матеріалу в різноманітних реєстрах. Якщо студенти можуть отримати доступ до цього матеріалу шляхом розвитку літературної компетентності, то вони можуть ефективно інтерналізувати мову на високому рівні. Література є не тільки інструментом для розвитку навичок письма та усного мовлення тих, хто вивчає мову, але також є вікном, що відкриває її культуру, розвиваючи їхню культурну компетентність.

Література підвищує творчі здібності учнів; Підвищення культурної обізнаності; Розширити соціальне розуміння; Розвивати критичне мислення як учнів, так і вчителів; Це допомагає учням вивчати нові словники; Учні можуть поділитися своїми думками з цього питання; Цікаві історії мотивували учнів до навчання; Учні стають ентузіазмами та наполегливими; Студенти з різних верств суспільства вчаться співпрацювати з іншими студентами. Зрештою, використання літератури для викладання англійської мови широко визнано тим, що воно приносить користь учням, як це сприймає вчитель у класі ESL, не лише з точки зору їхніх навичок письма, але й з точки зору загострення їхніх

здібностей до критичного мислення, що є надзвичайно важливим, щоб допомогти учням мислити нестандартно.

REFERENCES

1. Blachowicz, C., & Fisher, P. (2004). *Vocabulary lesson*. Educational Leadership, 61(6), 66-69.
2. Calia, B.A. (2009). *Establishing Infant Reading Habits: Introducing Literature to Baby Boy*. Suite101.com. [Online] Available: [http://infanttoddlerdevelopment.suite101.com/article.cfm/developing_the_male_reader_\(PDF\)_The_Role_of_Teaching_Literature_in_EFL_ESL_Classes](http://infanttoddlerdevelopment.suite101.com/article.cfm/developing_the_male_reader_(PDF)_The_Role_of_Teaching_Literature_in_EFL_ESL_Classes). Available from: https://www.researchgate.net/publication/270104768_The_Role_of_Teaching_Literature_in_EFL_ESL_Classes.
3. Galda, L., Ash, G. E., & Cullinan, B. E. (2001). *Research on Children's Literature*. 4(9). <https://eric.ed.gov/?id=EJ662488>
4. Gambrell, L. b. (1996). *Creating classroom cultures that foster reading motivation*. The Reading Teacher, 50(1), 14-25.
5. Hismanoğlu (2005) *Teaching English Through Literature Journal of Language and Linguistic Studies*. Vol.1, No.1.
6. Huck, C. (1997) *Children's Literature in the Elementary School*, 6th edn. Boston, Mass: McGraw Hill
7. Kelly, C., & Breinlinger, S. (1996). *The social psychology of collective action: Identity, injustice, and gender*. New York: Taylor and Francis.
8. Keshavarzi, A. (2012). *Use of Literature in Teaching English*. Procedia - Social and Behavioral Sciences.
9. Lazar, G. (1993). *Literature and Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press
10. Leech, G. N., & Short, M. H. (1981). *Style in Fiction*. London: Longman.
11. Mainland, C. (2013). *Teaching Literature like a Foreign Language; or, What I Learned When I Switched Departments*, Pedagogy, 13 (1), 2013: 145-148.
12. McQuail, D. (1987). *Mass Communication Theory: An Introduction* (2nd ed.). SAGE Publications. <https://www.pdfdrive.com/mcquails-mass-communication-theory-e40060774.html>
13. Parlindungan Pardede, *Using Short Stories to Teach Language Skills*, JET (Journal of English Teaching): Vol. 1 No. 1 (2011): Journal of English Teaching
14. Vethamani, M.E. (2004). *Changing Tides: Teaching Literature in English in Malaysian Secondary Schools*. In David, M. K. (ed.) *Teaching of English in Second and Foreign Language Settings: Focus on Malaysia*. Berlin: Peter Lang: 52-58. (PDF) *The Role of Teaching Literature in EFL / ESL Classes*. Available from: https://www.researchgate.net/publication/270104768_The_Role_of_Teaching_Literature_in_EFL_ESL_Classes.
15. Wetherill, P. M. (1974). *The Literary Text: An Examination of Critical Methods*. University of California Press.
16. Oster, J. (1989). *Seeing with different eyes: Another View of Literature in the ESL Class*. TESOL Quarterly, 23(1): 85-103.

УДК 378.018.4-025.26:811.11

DOI:

Тетяна Сольська, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID ID: 0000-0002-2983-6704
Scopus-ID 57224906343
tsolska@vspu.edu.ua

Наталія Вишивана, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
ORCID ID: 0000-0001-5142-2324
Scopus-ID 58137534600
nvyshvana@vspu.edu.ua